

Psychedelie a šamanismus

10 February 2021 21:24

Velký rozmach zejm. v 60./70. letech, ale tvoří zásadní součást alt. spirituality dodnes. Počátky zájmu o "šamanismus" - ruští intelektuálové vyhoštěni na Sibiř v 18./19. st. V USA - inspirován zájmem o nová panindiánská náboženství na konci 19. století.

- Ruští intelektuálové se začaly zajímat o sibiřskou přírodu, sibiřské kultury a fenoménem 'arktického šílenství'.
- V XVIII. a druhé polovině XX. století na 'arktickou hysterii' navázal romantizující sklon vnímat šamana jako domorodého čaroděje a léčitele.

Amanita muscaria (muchomůrka červená)

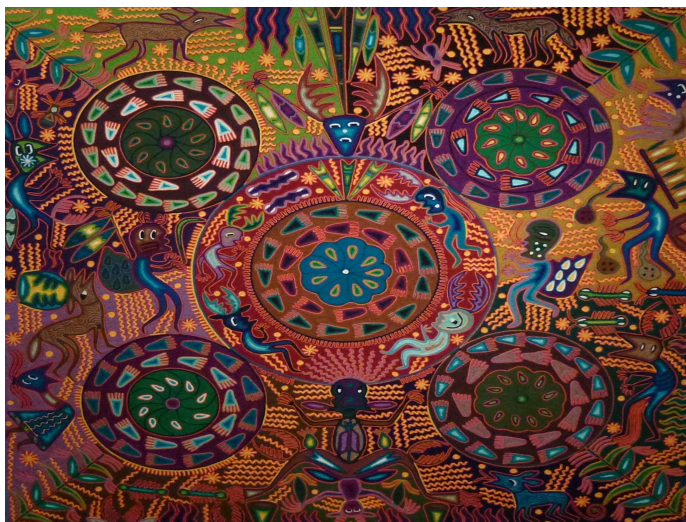

Objev LSD - 30. léta, pokusy chemika **Alberta Hoffmanna**

Weston La Barre - kniha "The Peyote Cult" (1938).
V této knize se zabývá o náboženské užití meskalinu.

Aldous Huxley - esej "Doors of perception" (Brány vnímání, 1954)
Zajímal se o nativní obřady Indiánů na základě nových antropologických poznatků dobové humanitní vědy. Začal se pokoušet navodit si účinky podobné psychedelikům s pomocí meditace, autohypnózy, vizualizace hypnózy atd. V roce 1952 použil meskalin a na tomto základě vytvořil text, který popisuje účinky meskalinu na jeho vnímání.

Peyote-Inspired Art From the Huichol /wē-'chōl/ People

? Nyní prožíváme renesanci starých českých výzkumů psychedelik, které se provozovaly v polovině XX. století.

- Panindiánské hnutí 'Ghost Dance' - extatické tance.
- Určitou roli ve výzkumech hrála 'muchomůrka červená', která se na nějakou dobu stala středobodem zájmu teoretiků, které se zabývali o halucinogenní látky.

Ghost Dance of the Sioux, print from a wood engraving, 1891.

○ Zájem v rámci antropologie vyvolal ozvy v rámci různých dalších oborů, například etnobotaniky (Richard Evans Schultes).

○ Zájem o rostliny alkaloidy a jiné látky způsobující vidění se datuje do počátku XIX. století

○ Fenomén psychedelie vzniká na univerzitách v kontextu různých přírodovědeckých a antropologických výzkumů. Fenomén psychedelie i nadále zůstává na této puště. Ve velké míře nositeli psychedelického motivu jsou univerzitní vědci.

Peyote /pe'outi/ in a teacup

Mircea Eliade - kniha "Šamanismus a archaické techniky extáze". Toto dílo se stalo konstitutivním z hlediska zformování ideje konstruktů šamanismu v západní kultuře. Idea šamanismu jakožto techniky extáze. Pojímá šamanismus technicky, nikoliv jako světónázorový komplex. Technika navozování změněných stavů vědomí, skrz něž dochází k výletům do jiných světů (spirituální cestování).

Robert Gordon Wasson zjm. materiály nasbírané od Marie Sabiny: Mazatek, Oaxaca Propojuje americký a sibiřský šamanismus i psychedelika. Vystudoval anglistiku a nějakou dobu působil na univerzitě, ale později zanechal univerzitní dráhu a chvíli pracoval jako novinář. Skončil jako bankovní úředník. Zabýval se amatérsky etnomykologií. Oženil se s ruskou manželkou Valentinou. Později se začali zajímat kulturními rozdíly a kulturním pojetím hub, zejména v Rusku. Výsledkem bylo vydání knihy. Později začal zabývat americkými etniky. Byl autorem mnoha knih. Kontrakulturu spíše odsuzoval.

"Mazatecs dancing". Archive of Summer Institute of Linguistics. Year: 1960.

Timothy Leary (+Richard Alper alias (Baba) Ram Dass), Harvard Psilocybin Project Působil od poloviny 50. do poloviny 70. let. zahájil kariéru jako harvardský psycholog, který se zajímal o psychedelika. Začal se o to zajímat na základě spisu Wassona. V roce 1960 Mexiko - 'Psilocybe mexicana'. Project měl za účel analyzovat působení psychedelik na člověka a prokázat myšlenku, že i malé množství psychedelik dokáže v dlouhodobém měřítku pozitivně ovlivnit lidské chování (pokus na věznicích). Propuštění s kolegou z práce v roce 1963 (černý trh, absence na přednáškách atd.). Později přišli do Mexika. Snažil se prokázat psychedelika za náboženskou záležitost. Založil League for Spiritual Discovery.

Peter T. Furst; **Carlos Castaneda**; Michael James Harner. Působili na konci 50. a v 60. letech na University of California at Los Angeles. Vlivem působení významných dobových odborníků došlo ke zkoumání způsobu jakým konstruujeme svou realitu, a jakým se tyto konstrukce dostávají na frak při nativním užitím psychedelik. Společně se znali.

Peter T. Furst na základě četby Eliade a zájmu o psychedelika se začal zabývat o nativním užitím psychedelik u amerických Indiánů. Knihy (Eliadův vliv): "Hallucinogens and culture", "Flesh of the Gods". Šamanismus jakožto nejstarší vrstva náboženství světa. Šamanismus je reprezentovat jakožto původní a správná spiritualita. Je technikou extáze. Zastává myšlenku, že ve Starém světě Evropy a Asie se původní šamanismus nevyvratně poškodil, na rozdíl od Nového světa.

Carlos Castaneda

Stávající nejpříjemnější interpretace je, že Castaneda byl Peruánek. Emigroval do USA jako mladý muž. Působil jako umělec, a se snažil uchytit jako sochař a šperkař. Pak zakotvil na UCLA. Nejprve se pokoušel studovat psychologii, ale posléze začal studovat antropologii (**Harold Garfinkel**). V rámci akademického studia prováděl terénní výzkumy antropologickou metodou. Věnoval se svému terénnímu výzkumu v rámci své diplomové práce, a zahájil svou pozdější kariéru duchovního vůdce tím, že sepsal text, který nebyl uznán jako magisterská práce, ale později v roce 1968 byl vydán jako kniha "Učení dona Juana". Don Juan Matus údajně pocházel z kmenu mexických Jaků. Castaneda se vypravěl do Arizony kde podle svých vlastních slov měl hledat informátora, kterého by mohl využít k získání informace o nativním užití psychotropních rostlin. Dopátral se starého pána don Juana Matus. Měl se od něho učit jak používat a připravovat halucinogenní substance, nápoje a směsi do dýmky (peyotl, durman, houby).

Diskursivní uzel

Přírodovědný diskurz psychedelického výzkumu
Diskurz antropologie nativního obyvatelstva Ameriky
Diskurz alternativní spirituality

- Mircea Eliade je jedním z předchůdců a tvůrců neošamanismu i současní alternativní spirituality. Později přesídluje do USA. Ujímá se profesorského křesla na 'The University of Illinois at Chicago'. Jeho texty vycházejí anglicky na konci 50. a začátku 60. let. Ovlivňuje antropologii zabývající se mexickými a americkými Indiany.
- Zájem o Oaxaca a mexické Indiany vyvolá spirituální turistiku -> Přispívá k finanční podpoře nativních kultur.
- **Alan Watson** populizátor východních náboženství, ale také málo přispěl i k psychedelické revoluci.
- Šamany se vypravují do druhého světa s nějakou misí či posláním.

Oaxaca /wə. hæ.kə/

„Zapnout, naladit, vypadnout“ / Turn on, tune in, drop out

- Psychedelika se stala populární v rámci 'Beat Generation'.
- Psychedelický zážitek může občas působit i vejení se hluboce posvátné pravdy či pocitu odhalení podstaty věčnosti, světa či osobní podstaty.
- Zážitek na halucinogenních látkách má subjektivní charakter průniku do jiných světů

Michael James Harner se pokoušel zmapovat nativní užití psychedelik u konkrétních indiánských etnik. Vyzkoumal etnikum Chívarů. Zajímal se v Amazonii o nativní psychedelikum Ayawaska. Zpopularizoval Ayawasku. Odešel z akademické pudy a začal praktikovat šamanismus. Založením mezinárodní nadace "Foundation for Shamanistic Studies" přispěl k vzniku neošamanismu. Zároveň dochází k instituzalizaci, která se děje přes seminářovou formu.

Robert Gordon Wasson tvrdil že muchomůrka červená je původně hlavní ingrediencí pro nápoj 'sóma' (posvátný rostlinný opojný nápoj, který byl užíván ve védském náboženství).

Po úspěchu knihy "Učení dona Juana" se pustil do spisovatelství. V druhé knize se don Juan stěhuje do Sonory - na základě pochybnosti o jeho příslušenství k Jakům. Pozdější názor Castanedy, že don Juan je spíše 'produktem' panindiánského hnutí. V polovině 70. let Castanedovy knihy byly napadeny Richardem de Millem (dvě knihy). Castaneda musel odejít z univerzity v Irvine. V následujících knihách se více věnuje jiným typům mystických technik, které také spadají do spirituálního cestování (lucidní snění). Založil společnost Cleargreen. V posledních 10-15 letech života se mu podařilo založit nové náboženské hnutí, které se okamžitě po jeho smrti rozpadlo. Nepodražilo se mu zajistit instituzalizaci charizmatu předání. Hnutí implodovalo za nevyjasněných tragických okolností.

V nových náboženských hnutích často dochází k implozi násilí.

Terence McKenna byl americký spisovatel, filosof a etnobotanik. Zvláště na základě Harnerových textů vyprávěl spolu s bratrem do Amazonie, a tam požili různé halucinogenní látky. V důsledku silného psychedelického zážitku sepsali se svým bratrem knihu "Neviditelná krajina", která vyšla v roce 1975. Kniha ukazuje, jak se v fenoménu psychedelii propojují přírodověda s humanitními vědy a alternativní spiritualitou (diskursivní uzel). Také se podotýkají mileniálního fenoménu 2012.

- Denis McKenna také pokusil popsat, jak se chemicky otevírají naše smysly pro dosažení neviditelné krajiny za branami našeho smyslu ("Posun slučovacího bodu", Castaneda).
- Základní charakteristikou spirituálního cestování je, že my odcházíme někam